

عنوان:

دیدگاه فقهی تأثیر نظر عرف بر امور مالی زوجة

استاد راهنما

سرکار خانم میترا پاکدل

نگارنده

معصومه بروایه

سال تدوین

۱۴۰۴-۱۴۰۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تحمیدیه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سپاس بی پایان خدای را که جهان، جلوه‌ای از صنع بی بدیل و جایگاه نمایش حکمت ازلی اوست. پروردگاری که قدرت و رحمت بی منتهایش، همواره راهگشای مسیر سختی‌ها و راهنمای دل‌های رهیدگان از ظلمات جهل و نادانی است. او که عقل را ودیعه‌ای الهی قرار داد تا با بهره‌گیری از آن، راه دانش و معرفت پیموده شود.

به نام آن یگانه حقیقت که قلب‌های عاشقان به نور هدایت او آرامش می‌یابد و قطره‌های کوچک علم، دریاهایی از معرفت و آگاهی می‌شوند. به درگاه مقدسش سر فرود می‌آورم و از او سپاسگزارم که توفیق پیمودن این مسیر دشوار اما شیرین را عطا فرمود.

پروردگار بزرگ را شاکرم که با لطف بی‌پایانش، نور علم و انگیزه را در مسیر اندیشه‌ام تاباند و مرا در فراز و نشیب‌های این پژوهش یاری نمود.

تقدیم به

به روح پرفتوح آنان که با عشق و تلاش خود چراغ هدایت‌اندیشی و معرفت را در جان‌ها برافروختند، به پدر و مادر عزیزم که با مهر بی‌پایان و حمایت‌های بی‌دریغشان مسیر زندگی‌ام را روشن نمودند، و به استادان والاقدری که با دانش، تعهد و راهنمایی‌های ارزشمند خود، مرا در این راه همراهی کردند.

تقدیر و تشکر

بر خود لازم می‌دانم از تمام افرادی که در طول این مسیر پر چالش و آموزنده، به اینجانب یاری رساندند، قدردانی کنم.

ابتدا از استاد محترم و فرهیخته‌ام، سرکار خانم میترا پاکدل، صمیمانه تشکر می‌کنم که با راهنمایی‌ها و مشاوره‌های ارزشمندشان بنده را در نوشتن این پایان‌نامه یاری کردند. بدون حمایت و راهنمایی‌های ایشان، این کار به‌زحمت و در مدت‌زمان بیشتری به انجام می‌رسید.

همچنین از اعضای خانواده‌ام که در طول این مدت با صبر و شکیبایی تمام از من حمایت کردند و انگیزه و امید را در لحظات دشوار به من هدیه دادند، کمال تشکر را دارم.

قدردانی ویژه‌ای نیز از دوستان و همکارانم دارم که با تشویق‌ها و هم‌فکری‌هایشان باعث تسریع در روند تحقیق و نوشتن این پایان‌نامه شدند.

در نهایت، از تمام افرادی که به‌نوعی در این پروژه به من کمک کردند، سپاسگزارم.

۷۹. _____ دوره مقدماتی حقوق مدنی، ج ۱، چاپ هشتم، تهران: گنج دانش، ۱۳۹۲ هـ ش
۸۰. کاشانی، فتح الله بن شکرالله، زبده التفاسیر، ج ۱، چاپ اول، قم: مؤسسه المعارف الاسلامیه، ۱۴۲۳ هـ ق
۸۱. کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، مفاتیح الشرایع، ج ۲، چاپ اول، قم: مجمع الذخائر الاسلامیه، ۱۴۰۱ هـ ق
۸۲. کاشف الغطاء، شیخ أسعد، العرف حقیقه و حجیه، ج ۱، چاپ اول، قم: الذخائر، ۱۴۱۹ هـ ق
۸۳. کامران، محمد صادق، نقش و قلمرو عرف در فقه، چاپ اول، تهران، مؤسسه نشر آثار امام خمینی رحمه الله علیه، ۱۳۷۴ هـ ش
۸۴. مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، ج ۳۳، چاپ دوم، بیروت: موسسه الوفاء، ۱۴۰۳ هـ ق
۸۵. محقق احمدآبادی، سید مصطفی، بررسی فقهی حقوق خانواده، چاپ اول، تهران: مرتضوی، ۱۳۸۴ هـ ش
۸۶. _____ قواعد فقه، ج ۲، چاپ دوازدهم، تهران: مرکز نشر علوم اسلامی، ۱۴۰۶ هـ ق
۸۷. _____ قواعد فقه، ج ۱، چاپ دوازدهم، تهران: مرکز نشر اسلامی، ۱۴۰۶ هـ ق
۸۸. محقق داماد، مصطفی، بررسی فقهی حقوقی خانواده، نکاح و انحلال آن، چاپ ششم، تهران: علوم اسلامی، ۱۳۷۶ هـ ش
۸۹. محمدی، ابوالحسن، کتاب ارث، چاپ اول، تهران: مرکز نشر دانشگاهی تهران، ۱۳۶۹ هـ ش
۹۰. مدرسی، سید محمد تقی، احکام خانواده و آداب ازدواج، چاپ پنجم، قم: انتشارات مجبان الحسین (ع)، ۱۳۸۸ هـ ش
۹۱. مرکز اطلاعات و منابع اسلامی، فرهنگ نامه اصول فقه، ج ۱، چاپ اول، قم: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۹ هـ ش

۹۲. مشکینی اردبیلی، علی، مصطلحات الفقه، حمید احمدی جلفایی، ج ۱، چاپ اول، قم: مؤسسه علمی

فرهنگی دار الحدیث، ۱۳۹۲ هـ ش

۹۳. مطهری، مرتضی، ده گفتار، چاپ هفدهم، تهران: صدرا، ۱۳۸۰ هـ ش

۹۴. _____، فقه و حقوق (مجموعه آثار)، ج ۲، چاپ پنجم، تهران: صدرا، ۱۳۸۴ هـ ش

۹۵. مظفر، محمدرضا، رحمتی اراکی، رحمت الله، اصول الفقه، چاپ سوم، تهران: فیروزآبادی،

۱۳۸۰ هـ ش

۹۶. مغنیه، محمدجواد، الفقه علی المذاهب الخمسه، چاپ چهارم، تهران: مؤسسه الصادق للطباعه والنشر،

۱۳۷۷ هـ ش

۹۷. مقدس اردبیلی، احمد بن محمد، مجمع الفائدة و البرهان فی شرح ارشاد و الاذهان، علی پناه

اشتهاردی، مجتبی عراقی، حسین یزدی، ج ۸، چاپ اول، قم: مؤسسه النشر الاسلامی، ۱۴۰۳ هـ ق

۹۸. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۳، تهران: دارالکتاب الاسلامیه، ۱۳۶۶ هـ ش

۹۹. _____، کتاب النکاح، ج ۶، چاپ اول، قم: مدرسه الامام علی بن ابی طالب (ع)،

۱۳۸۲ هـ ش

۱۰۰. منصوری، خلیل رضا، «نظریه عرف و نقش آن در علمی بودن استنباط»، قم: مکتب الإعلام الإسلامی،

۱۴۱۳ هـ ق

۱۰۱. موسوی بجنوردی، محمد، قواعد فقهیه، چاپ سوم، تهران: مؤسسه عروج، ۱۴۰۱ هـ ق

۱۰۲. موسوی همدانی، سید محمدباقر، ترجمه تفسیر المیزان، ج ۴، چاپ اول، قم: دفتر انتشارات اسلامی،

۱۳۷۸ هـ ش

۱۰۳. مهرپور، حسین، بررسی میراث زوجه در حقوق اسلام و ایران، چاپ دوم، تهران: انتشارات

اطلاعات، ۱۳۷۶ هـ ش

۱۰۴. نجفی، محمدحسن بن باقر بن عبدالرحیم، جواهر الکلام، ج ۴، چاپ هفتم، بیروت، دار إحياء التراث

العربی، ۱۳۶۲ هـ ش.

۱۰۵. نجومیان، حسین، زمینه حقوق تطبیقی، تهران: کتابفروشی جعفری، چاپ اول، ۱۳۴۸ هـ ش

۱۰۶. واحدی، قدرت الله، مقدمه علم حقوق، چاپ پانزدهم، تهران: نشر میزان، ۱۳۹۵ هـ ش

۱۰۷. هاشمی شاهرودی، سید محمود، فرهنگ فقه مطابق مذهب اهل بیت (ع)، ج ۱، چاپ اول، قم: مؤسسه

دایرةالمعارف فقه اسلامی، ۱۳۸۲ هـ ش

۱۰۸. _____، بحوث فی الاصول فقه، ج ۴، قم: مرکز الغدير للدراسات الإسلامية،

۱۴۱۷ هـ ق

مقالات

۱۰۹. احمدزاده، سید حشمت الله، «عرف در نظر فقیهان و حقوقدانان»، پژوهشهای فقه و مبانی حقوق

اسلامی، شماره ۲، ۱۳۸۹ هـ ش

۱۱۰. احمدیه، مریم، «حق اجرت المثل و نحله در یک بررسی حقوقی»، مطالعات راهبردی زنان، شماره

۲۵، ۱۳۸۳ هـ ش

۱۱۱. ایزدی فر، علی اکبر، نعمت زاده، رجبعلی، کاویار، حسین «عرف و جایگاه آن در استنباط احکام

شرعی»، مطالعات فقه و حقوق اسلامی، شماره ۱، ۱۳۸۸ هـ ش

۱۱۲. بخردیان، داریوش، قبولی درافشان، محمدتقی، فخلعی، محمد تقی، «نقش عرف در فقه ابن ادریس»،

فصلنامه فقه و مبانی حقوق اسلامی، شماره ۱، ۱۳۹۵ هـ ش، ص ۳۸

۱۱۳. بهمن پوری، عبدالله، جعفر پور، سهیلا، «جایگاه فقهی و حقوقی مهریه در نظام حقوقی ایران با تاکید

بر قانون حمایت از خانواده ۱۳۹۱»، فصلنامه علمی-ترویجی فقه و حقوق خانواده (ندای صادق)،

شماره ۶۷، ۱۳۹۶

۱۱۴. تقدیری، علی، «مرجعیت عرف» از دیدگاه مذاهب اسلامی، پژوهشنامه حکمت و فلسفه اسلامی،

شماره ۱۰ و ۱۱، ۱۳۸۳ هـ ش

۱۱۵. جبار گلباغی ماسوله، سید علی، «عرف از دیدگاه امام خمینی»، فقه، شماره ۲۵ و ۲۶، ۱۳۷۹ هـ ش

۱۱۶. حاتمی علی اصغر، زبرجد، سیده فاطمه، «اجرت المثل ایام زوجیت پنجاه با نگرشی بر قانون حمایت

خانواده مصوب اسفند ۱۳۹۱»، مجله مطالعاتی حقوقی دانشگاه شیراز، شماره اول، ۱۳۹۴ هـ.ش

۱۱۷. خرازی، سید محسن، «پژوهشی پیرامون عرف»، عباس علی سلطانی گل شیخی، مشکوه، شماره ۲۱،

۱۳۶۷ هـ.ش

۱۱۸. رجبی، حسین، «کاربرد عرف در استنباط»، کیهان اندیشه، شماره ۴۸، ۱۳۷۲ هـ.ش

۱۱۹. صادقی مقدم، محمد حسن، «تحول در حقوق ارث زن از اموال غیر منقول شوهر»، دانش حقوق

مدنی، شماره ۲، ۱۳۹۱ هـ.ش.

۱۲۰. علوی، سید محمدتقی، «تاملی بر جایگاه «عرف» و «عادت» در فقه و حقوق موضوعه ایران، زبان و

ادب فارسی دانشگاه تبریز، شماره ۱۸۲، ۱۳۸۱ هـ.ش

۱۲۱. قربانی درآباد، بهزاد، «حقوق مالیه عمومی شاخه‌ای نوین در حقوق عمومی»، دانش نامه حقوق مالیه،

شماره ۶، ۱۳۹۷ هـ.ش. کلانتری، علی اکبر، «عرف در مکتب فقهی صاحب جواهر»، فقه، شماره ۲۴،

۱۳۷۹ هـ.ش

۱۲۲. مرادی، خدیجه، قاسم زاده، عاتکه، «اجرت المثل زوجه در فقه و حقوق ایران با نظر به قانون

حمایت از خانواده ۱۳۹۱»، فقه و مبانی حقوق اسلامی، شماره دوم، ۱۳۹۴ هـ.ش

۱۲۳. موسوی، سید عبدالواحد، «عرف و بناهای عقلایی در مکتب فقهی امام خمینی»، پژوهشنامه متین،

شماره ۷۷، زمستان ۱۳۹۶ هـ.ش

۱. نخعی پور، قاسم، سعیدی، محمدعلی، «تبیین حکم امضایی و تأثیر آن در استنباط احکام فقهی»،

آموزه های فقه مدنی واسعی، سید محمد، «فقه و عرف»، قبسات، شماره ۱۵ و ۱۶، ۱۳۷۹ هـ.ش

۱۲۴. دانشگاه علوم اسلامی رضوی، شماره ۱۶، ۱۳۹۴ هـ.ش

۱۲۵. یدالله نژاد چاری، حسن، «تأثیر عرف بر قوانین ایران در حوزه حقوق زنان و مبانی فقهی آن»، دانشگاه

علوم قضایی و خدمات اداری، تهران، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۸ هـ.ش

پایان نامه ها

۱۲۶. محمودی، علی محمد، رساله نقش عرف در فقه و حقوق، تربیت مدرس حوزه علمیه قم، قم، پایان

نامه کارشناسی ارشد، ۱۳۷۱ هـ ش

۱۲۷. سلجوقی، محمود، نقش عرف در حقوق مدنی ایران، دانشگاه تهران: دانشکده حقوق و علوم سیاسی،

تهران، پایان نامه دکتري، ۱۳۴۶ هـ ش

سایت ها

۱۲۸. مکارم شیرازی، ناصر، احکام امضایی و تأسیسی و عرفی شدن احکام، سایت پایگاه اطلاع رسانی

دفتر آیت الله مکارم شیرازی، ۲۷ خرداد ۱۴۰۰ هـ ش

۱۲۹. اراکی، محسن، شبکه اجتهاد، ۱۷ تیرماه ۱۴۰۰

۱۳۰. جوادی آملی، عبدالله، ارزش قدسی مهریه از دیدگاه آیت الله العظمی جوادی آملی، خبرگزاری بین

المللی قرآن، ۳۱ فروردین ۱۳۹۳ هـ ش